Carduelis

NR 4 03.2003

Revistă pentru minte, inimă şi Natură

Clubul CPN – sucursală SOR – Scatiii Anieş

Scatiul (*Carduelis spinus*)

Familia – Fringilide

Lungime – 12 cm

Habitat – Păduri de conifere în timpul perioadei de reproducere – zăvoaie şi crânguri de mesteceni şi arini în timpul pasajului.

Statut – specie de pasaj, oaspete de iarnă şi posibil cuibăritoare în zonele montane impădurite.

Alimentaţie – seminţe de conifere, de arin, mesteacăn, ulm; semincioare de plante ierboase, insecte.

Perioada de reproducere – aprilie-iunie.

Numărul de ouă – 2 ponte de 3-6 ouă

Durata de creştere a puilor – 14-16 zile

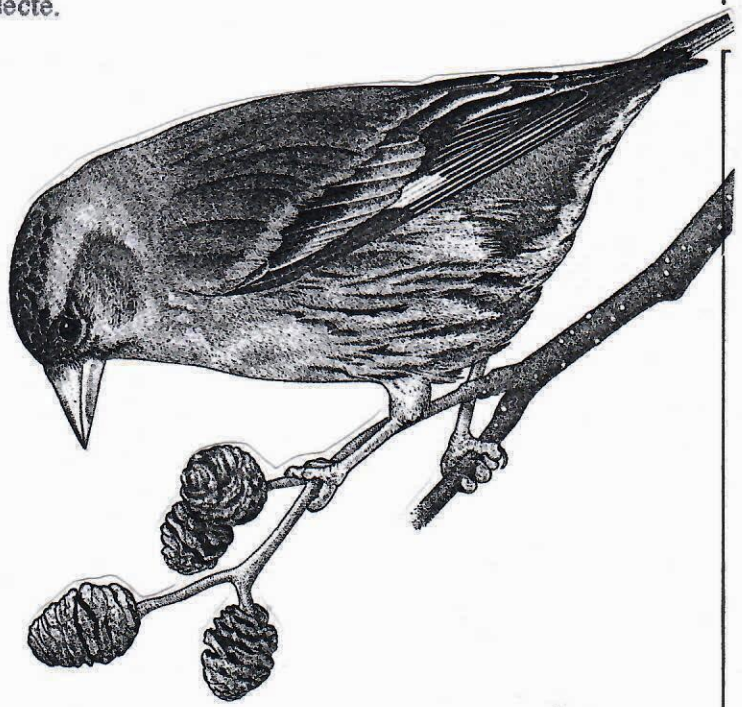

Scatiul ***(Carduelis spinus)***

Acest bulgăraş de pene de numai 12 cm, tare vorbăreţ dar modest la penaj, face parte din familia Fringilidelor, ca şi verii săi apropiaţi: Cinteza (*Fringilla coelebs)*, Cinteza de iarnă (*Fringilla montifringilla), Mugurarul (Pyrrhula pyrrhula),* Botgrosul *(Coccothraustes coccothraustes)*, Cănăraşul (*Serinus serinus*), Frorintele (*Carduelis chloris*), Sticletele (*Carduelis carduelis*), Câneparul (*Carduelis cannabina*), şi Inariţa (*Carduelis flammea*). Tot din această familie fac parte şi speciile din genul "Loxia" – Forfecuţele. Toţi membrii familiei sunt granivori adică mâncători de seminţe, grăunţe, boabe, sâmburi, muguri, ciocul gros şi conic fiind adaptat acestui tip de hrană.

Penajul scatiului este verzui şi striat, părţile laterale ale cozii, cu galben şi dungi tot galbene pe aripi. Masculul are pe creştet şi sub bărbie câte o pată negricioasă. Femela şi juvenilii au un penaj mai şters, ciocul, picioarele şi irisul sunt gri închis sau cafenii.

Cuibăreşte în păduri de conifere sau mixte de preferinţă in cele de molid. Coniferele (bradul şi molidul) precum ţi arinul (Alnus glutinosa) înafara perioadei de cuibărit, joacă un rol foarte important in alimentaţia scatiilor. Ciocul ascuţit este perfect adaptat extragerii semincioarelor din conuri. În timpul pasajului de primăvară se mai hrănesc cu inflorescenţe de ulm şi frasin. Ca şi sticleţii, verii lor primari, ei apreciază seminţele uleioase ale unor plante, păpădia, scaieţii, scaii, ciulinii, iar în timpul creşterii puilor aceştia sunt hrăniţi la inceput cu insecte.

Cuibul de scatiu este un căuş adânc, solid şi îngrijit, construit din rămurele uscate, licheni şi muşchi, fiind bine ascuns prin cetina molizilor înalţi (25 m). Prima pontă este depusă spre sfânşitul lui aprilie: 3-6 ouă albe albăstrui cu puncte roşiatice care sunt clocite de femelă timp de 14 zile. Puii sunt hrăniţi de ambii părinţi 16-17 zile după care devin independenţi adunându-se în cete care zboară de colo-colo. Migraţia începe de la jumătatea lui septembrie şi atinge punctul culminant în octombrie. Traseul folosit este celebrul "drum al scatiilor" – un-itinerar ce urmăreşte şirul arinilor din lungul apelor...

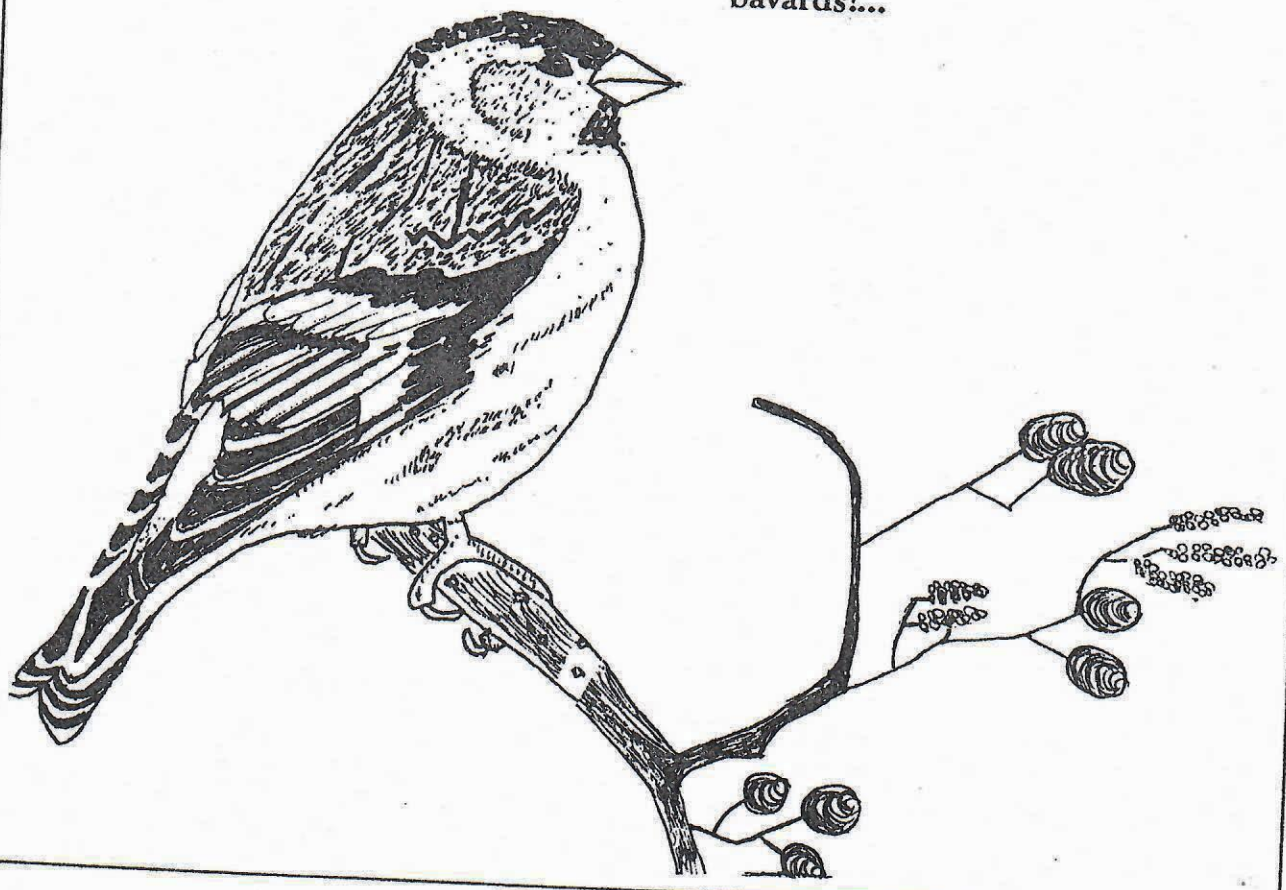
Scatiul este un oaspe de iarnă care în fapt stă o jumătate de an în regiunea noastră din octombrie până în martie. Este în acelaşi timp specie de pasaj (de trecere, de migraţie) şi foarte posibil cuibăritoare în zona montană înaltă, observaţiile tardive ale speciei din unii ani (Aprilie – Mai) îndreptăţind această supoziţie. Efectivele cele mai importante pot fi observate în sezonul hivernal (noiembrie - februarie) de obicei în zile cu timp nefavorabil (ger, ninsoare, lapoviţă) datorită probabil faptului că pot fi observate populaţii nordice care poposesc pe firul văilor. Frecvenţa şi efectivele invaziilor autumnale şi hivernale depind, ca şi în cazul altor specii – Forfecuţa (Loxia curvirostra) şi Mătăsarul (Bombycilla garrulus) – de cantitatea de hrană şi condiţiile meteo din zonele natale. Asemeni altor păsări, scatiii sunt buni meteoreologi: în iernile mai blânde vin în stoluri mai mici (10-20 exemplare) prin noiembrie şi pleaca devreme, prin februarie. Când vin mai timpuriu pe la începutul lui octombrie în hoarde de sute sau mii, anunţă frigurile şi zăpeziile din nord şi zăbovesc pe firul apelor şi în depresiuni până pe la începutul lui aprilie sau chiar mai târziu.

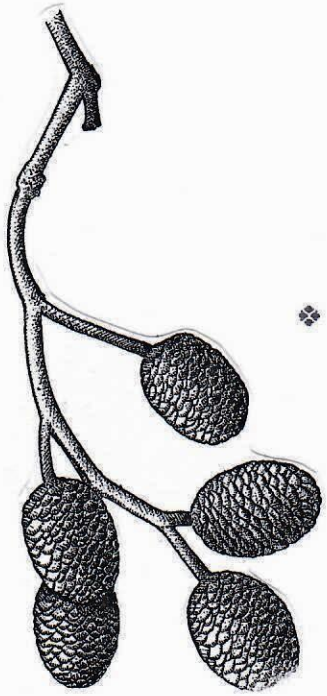
NB. Scatiul cel guraliv şi modest la penaj, pasărea aceasta măruntă cu ciripit băzâitor, prietenoasă şi dornică de prietenii, netemătoare de primejdii şi zăpezi, ageră ca argintul viu, simbol al optimismului şi al speranţei a cărei culoare o poartă, a devenit emblema şi steagul clubului ornitologic de la Anieş, acum sucursală a Societăţii Ornitologice Române. El dă şi numele unei modeste publicaţii naturaliste ce apare aici, "Gazeta scatiilor" care şi-a schimbat apoi numele în "Carduelis".

AULNE, ATTENTION , VOILA LES TARINS!

Dès les premiers jours d'automne, commence l'invasion des tarins, les dévastateurs de strobiles (voir page 13): leurs bataillons déferlent du Grand Nord (Suède, Russie, Pologne etc...). Ces petites boules de plumes, pesant à peine 12 grammes, vont s'abattre sur nos amis les aulnes, pour en dévorer les graines. Après un long voyage de près de 1500 km, ces petits acrobates débordent d'énergie et adorent se pendre aux strobiles la tête en bas.

Le tarin des aulnes fait partie de la famille des FRINGILLIDES comme le pinson, le verdier, le bouvreuil. Tous sont granivores (ils mangent des graines): leur bec gros et cônique (de la forme d'un cône) est adapté à leur alimentation. Le mâle est jaune verdâtre rayé de noir; la femelle est moins colorée. Signe particulier de Monsieur: une barbichette noire. Si vous vous promenez, en hiver, au bord de l'eau, n' oubliez pas vos jumelles: vous pourriez confondre les tarins avec le moineau ou le verdier; ouvrez bien vos oreilles car nos petits tarins sont très bavards!...

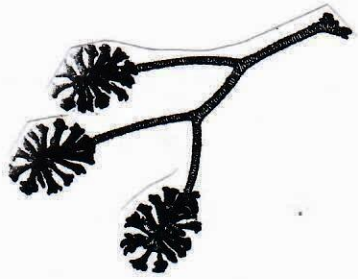

Cronici ornitologice

- Semne bune anul are încă din Ianuarie! Cu ocazia Recensământului de iarnă al păsărilor – programul Wetlands – am fost întâmpinaţi de aproape 2600 de prieteni înaripaţi aparţinând unui număr de 33 de specii din care 6 specii răpitoare diurne, un adevărar record pentru regiunea noastră. Printre cei mai de seamă oaspeţi de iarnă: un superb baron gri Eretele vânăt (*Circus cyaneus), un şorecar încălţat (buteo lagopus),* şi o ciocănitoare cât o "gămălie" (*Dendrocopos minor*). Cu siguranţă anul acesta se va dovedii fructuos şi plin de aripi.
- Cronica ornitologică a lunii februarie continuă cu mult ritm şi tonus. Puţinătatea speciilor a fost conpensată de observaţiile cotidiene făcute la "cantinele" din Anieş recenzându-se efective importante la piţigoiul mare (*Parus major)*: 957 ex. Deşi numărul de specii a fost redus – 33 sp cu un efectiv de 3028 ex. – răbdarea şi insistenţa ne-au fost reconpensate cu observarea unei specii până acum ... ne... văzută. Cea mai mică specie de răpitoare diurnă, şoimuleţul de iarnă (*Falco columbarius)* a fost prins pe lentila binoclului în a zecea zi a lui făurar. Şoimuleţul nostru a fost "inelat" pe lista noastră drept a 144-a specie!
- Cronica lunii martie cuprinde 45 de specii cu un efectiv de peste 5000 de exemplare.
  - Primul val de migraţie: sticleţi, mierle, grauri, cânepari.
  - Veşti bune din partea familiei "Rapax": Acvilă de munte (*Aquila chrysaietos)* – 2 ex în 9 03; şoim călător (*Falco peregrinus)* un ex în 18. 03, 28. 03; cucuvea (*Athene noctua)* un ex în 30. 03.
  - O misterioasă pasăre în pasaj, un buhai înstelat (*Botaurus stelaris)* 8. 03, 23 03.
  - Chemări din partea unei ciocănitori negre (*Dryocopus martius*) pentru "La Hulotte" nr. 82 în 12 03.

Calendarul scatiilor **Date şi efective**

20. 10 1998 - 23. 02 1999 = 17 obs ~ 650 ind
06 10 1999 - 20 02 2000 = 26 obs ~ 570 ind
25 10 2000 – 08 03 2001 = 32 obs ~ 1220 ind
03 10 2001 – 27 04 2002 = 27 obs ~ 850 ind
02 10 2002 – 20 03 2003 = 30 obs ~ 1000 ind

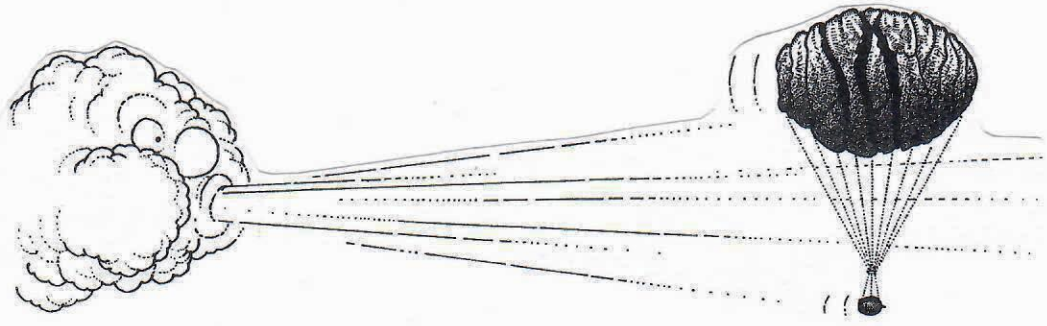

Bibliografie:

1. Ghidul Hamlyn – Dan Munteanu
2. Revista Pic Noir – Fourmies Fr.
3. La Hulotte
4. Agendele Scatiilor

Mulţumiri: SOR Cluj / Agnes Piette CPN Pic Noir Fr. / La Hulotte (Imagini)

Sponsor: SC LUMIDAN Rodna, Patron Damaschin Berende

Echipa de redacţie: Ilie Hoza, Aurelian Hoza, Dorel Bazga, Daniel Szekeli.

Tehnoredactare computerizata: Mircea Croitor Jr., Nelu Deac.

Adresă: Clubul Ornitologic CPN Scatiii Anieş – Sucursală a SOR şi club afiliat Federaţiei franceze a cluburilor CPN.